

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 september 2021

Onderwerp: Alliander; versterking kapitaalstructuur

Kenmerk: 1553143/1700690

Bijlagen:

Brief Alliander met bijlagen

1. Inleiding

Alliander is het grootste Nederlandse regionale netwerkbedrijf voor de levering van elektriciteit en gas. Alliander is medio 2009 voortgekomen uit de splitsing van de N.V. Nuon in enerzijds Nuon Energy (thans Vattenfall, het productie- en leveringsbedrijf) en anderzijds Alliander (het netwerkbedrijf). Het werkgebied van Alliander omvat de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland (noordelijk deel), Gelderland, Flevoland en Friesland.

De aandeelhouders in Alliander zijn dezelfde publieke partijen als voorheen in het ongesplitste Nuon. De Provincie Noord-Holland heeft een belang van 9,16% in het aandelenkapitaal van Alliander. Andere grootaandeelhouders zijn de provincie Gelderland (44,4%), de provincie Friesland (12,6%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). De kleinere aandeelhouders zijn verschillende gemeenten in het verzorgingsgebied van Alliander.

Alliander heeft in de zomer van 2020 aangegeven haar aandeelhouders te gaan benaderen voor het verstrekken van aanvullende financiering. De afgelopen maanden heeft Alliander dit verder uitgewerkt; Alliander vraagt de aandeelhouders om een bedrag van € 600 miljoen als lening ter beschikking te stellen, waarbij de lening over enkele jaren wordt omgezet in aandelenkapitaal. Voor de provincie Noord-Holland zou dat (pro-rata) een lening van afgerond € 55 miljoen betekenen.

Op 31 mei 2021 heeft Alliander een pakket naar de individuele aandeelhouders gezonden ten behoeve van bestuurlijke besluitvorming. Besluitvorming vindt op twee niveaus plaats:

- Als aandeelhouder in Alliander zal de provincie Noord-Holland in december 2021 een besluit moeten nemen over het toestaan van het aantrekken van middelen door Alliander (i.c. de uitgifte van converteerbare leningen);
- De provincie zal een besluit moeten nemen over het al of niet verstrekken van de middelen aan Alliander en over de omvang daarvan. Alliander vraagt de provincie Noord-Holland om

ten minste (afgerond) € 55 miljoen euro in de vorm van een converteerbare lening ter beschikking te stellen.

Op basis van de informatie van Alliander zijn wij voornemens in te stemmen met de gevraagde financiering door Alliander en tevens zijn wij voornemens een leningsovereenkomst met Alliander aan te gaan voor een pro-rata gedeelte van de door de vennootschap benodigde financiering.

Alvorens GS deze besluiten kunnen nemen, leggen wij u hierbij, op grond van de artikelen 158 en 167 van de Provinciewet onze bevindingen voor, opdat u in staat wordt gesteld wensen en bedenkingen bij de voorgenomen besluiten ter kennis van ons te brengen.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Noodzakelijke versterking van het elektriciteitsnet

Alliander is verantwoordelijk voor vrijwel het gehele regionale energienetwerk in Noord-Holland. Het huidige elektriciteitsnetwerk staat enorm onder druk; in een groot aantal gebieden in Noord-Holland zijn problemen om verbruikers aan te sluiten (met name in Noord-Holland Zuid) en om energie-opwekking (zou en wind) aan het net te koppelen (met name in Noord-Holland Noord).

Het elektriciteitsverbruik zal de komende jaren sterk toenemen. In de Stroomstudie Noord-Holland uit 2019 is berekend dat het verbruik in 2050 zal verdubbelen tot verviervoudigen. Door de energietransitie zal bijvoorbeeld een deel van de woningen overschakelen van gas naar elektrische verwarming met warmtepompen, de industrie zal veel meer elektriciteit gaan gebruiken in plaats van gas en een groot deel van de auto's gaat elektrisch rijden. Maar ook economische groei en toename van het aantal woningen zal een groei van het elektriciteitsverbruik veroorzaken.

Daarnaast neemt de duurzame opwekking van energie sterk toe. Deze opwekking is veelal decentraal gelokaliseerd en is niet stuurbaar omdat deze afhankelijk is van de weersomstandigheden (zou en wind). Daardoor zullen decentraal pieken en dalen in het elektriciteitstransport ontstaan.

Door de toename van opwekking van elektriciteit en het elektriciteitsverbruik moet de transportcapaciteit op de elektriciteitsnetten worden uitgebreid. De capaciteit zal de komende jaren op veel plekken worden verdubbeld. Dit leidt tot enorme investeringen in het netwerk. Deze investeringen vinden deels plaats in het hoofdnets van Tennet (380-110 kV netwerk) en deels in het netwerk van de regionale netbeheerders. De regionale netbeheerder investeert in de netwerkverbindingen lager dan 110 kV en de bijbehorende transformatorstations. Deze investeringen zijn gericht op de middenspanningsnetten (om bijvoorbeeld zonne- en windparken aan te sluiten) en de laagspanningsnetten op wijkniveau. De investeringen op wijkniveau zijn noodzakelijk voor de aansluiting van bijvoorbeeld zou op dak en om te voldoen aan de elektriciteitsvraag als gevolg van de warmtetransitie (warmtepompen) en de laadinfrastructuur.

Kosten van verzwaring van het elektriciteitsnet

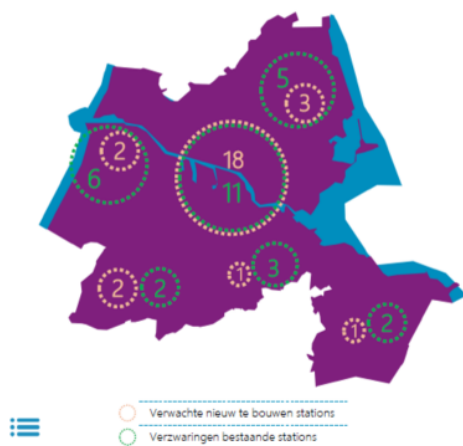
PricewaterhouseCoopers heeft op 15 april 2021 een rapport uitgebracht over de totale investeringsbehoefte van Tennet en de drie grootste regionale netbeheerders (waaronder Alliander). Geschat wordt dat het een bedrag betreft van ruim € 100 miljard aan investeringen in elektriciteit en gasleidingen tot 2050. Op termijn zullen de investering in de regionale gasleidingen teruglopen maar naar verwachting zal een deel van het netwerk gebruikt worden voor transport van waterstof en groen gas. Daarnaast zal Alliander in de toekomst moeten investeren in het verwijderen van niet-gebruikte gasleidingen. De jaarlijkse investeringen in het elektriciteitsnetwerk verdubbelen ten opzichte van de afgelopen tien jaar.

Voor de middellange termijn heeft Alliander in haar Investeringsplan 2020 de investeringsbehoefte voor de periode 2020-2029 in beeld gebracht. Dit Investeringsplan wordt elke twee jaar geactualiseerd en aan de ACM ter goedkeuring voorgelegd. Door Alliander wordt in de hele provincie aan versterking van het netwerk gewerkt. Nieuwe stations worden bijvoorbeeld gebouwd in Oostzaan, in de Haarlemmermeer en op Strandeiland en Zeeburgereiland in Amsterdam. Uitbreidingen en verzwaringen vinden plaats op stations zoals in Wijdewormer, Oterleek en Nieuwe Meer. Daarnaast bevinden zich meerdere stations in de verkennings- en planvormingsfase.

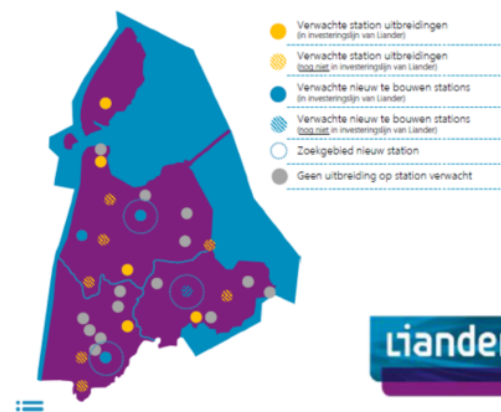
In 2020 heeft Alliander € 425 miljoen geïnvesteerd in de energie-infrastructuur van Noord-Holland, bijna de helft van de totale investeringen van € 882 miljoen. Alliander verwacht in de periode 2022-2026 ruim € 2 miljard in de energie-infrastructuur in de provincie te investeren. Alliander heeft voor de Regionale Energie Strategieën onderzocht hoeveel transformatorstations er voor 2030 vernieuwd en uitgebreid moeten worden in Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid.

Aantal nieuw te bouwen stations	Aantal uit te breiden stations	Kosten (in min. €), excl. kosten aanpassen kabels	Benodigde ruimte	Inschatting haalbaarheid voor 2030
27	29	241 - 521	373.000 - 911.000 m ²	75%

Aantal nieuw te bouwen stations	Aantal uit te breiden stations	Kosten (in min. €), incl. kosten aanpassen kabels	Benodigde ruimte	Inschatting haalbaarheid werkplakket voor 2030
4	12	68 - 136,7	76.140 - 158.360m ²	50%

Noord-Holland Zuid

Noord-Holland Noord

Wettelijk is Alliander verplicht om energieverbruikers en producenten van energie aan te sluiten op het netwerk. Door samen te werken met overheden en deel te nemen aan de RES-tafels stuurt Alliander op net-efficiëntie. De investeringen worden uiteindelijk via transporttarieven betaald door de consumenten en bedrijven met een aansluiting op het net. De ACM controleert de investeringsplannen van de netbedrijven en ziet er daarmee op toe dat de investeringen zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd.

De investeringen van Alliander zijn noodzakelijk om de doelstellingen van de energietransitie te realiseren. Zonder deze investeringen is het niet mogelijk de duurzame energie-opwekking aan te sluiten en de elektrificatie van woningen, industrie en mobiliteit te realiseren. Ook de provincie heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen uit het Nationale klimaatakkoord (2019).

Methodiek financiering

Alliander opereert in een gereguleerde markt, dat betekent dat zij (door haar 100% dochter Liander) een wettelijke taak heeft als netbeheerder in een bepaalde regio. De werkzaamheden vloeien voort uit wettelijke bepalingen in de Elektriciteitswet en de Gaswet.

De kosten van die werkzaamheden worden bij burgers, bedrijven en andere gebruikers in rekening gebracht via een opslag op de energierekening. De hoogte van die opslag wordt periodiek vastgesteld door de ACM in methodebesluiten. In de methodebesluiten legt de ACM voor de komende vijf jaar de methodiek vast voor het berekenen van de inkomsten die netbeheerders mogen ontvangen. De tarieven die de netbeheerders mogen rekenen zijn gebaseerd op deze toegestane inkomsten, vastgesteld op het efficiënte kostenniveau inclusief een rendement dat in het economisch verkeer gebruikelijk is.

Doordat gewerkt wordt met deze vaste methodiek voor de tarieven, ontstaat een probleem met fors toenemende investeringen, zoals met de energietransitie. De kosten van de investeringen worden over een termijn van 40 jaar uitgesmeerd, maar de jaarlijkse uitgaven van de netbeheerder nemen sneller toe dan de uitgestelde inkomsten. Alliander vangt dit gat op met extra leningen op de kapitaalmarkt, maar hieraan zit een grens gezien de financieringseisen die worden gesteld door de ACM.

Dat betekent dat Alliander het eigen vermogen moet versterken. Alliander heeft drie methoden voor versterking benoemd:

1. Besparingen binnen de eigen bedrijfsvoering, waardoor het resultaat toeneemt;
2. Aanpassingen van de tariefstructuur of Rijksdeelname in Alliander;
3. Minder dividend voor de aandeelhouders of een kapitaalstorting door de aandeelhouders.

Ad 1

Alliander is in 2018 gestart met een reorganisatie, waarbij kritisch gekeken is naar alle bedrijfsonderdelen. Begin 2021 is een structurele besparing van ruim € 100 miljoen per jaar bereikt.

Ad 2

Op 19 april 2021 heeft de ACM een ontwerpmethodebesluit gepubliceerd voor de periode 2022-2026 waarin enige aanpassingen zijn gedaan die tegemoetkomen aan de wensen van de netbeheerders. Een fundamentele aanpassing qua afschrijvingstermijnen is echter niet opgenomen, omdat de ACM een balans zoekt tussen de ruimte voor investeringen in de energietransitie door de netbeheerders en de betaalbaarheid voor consumenten.

Een andere wijze van versterking van de eigen-vermogenspositie van Alliander is een Rijksdeelname in Alliander. Dit is onderdeel van Haagse verkenningen en wordt als een serieuze optie voor de middellange termijn gezien, zoals blijkt uit de brief van de Minister van EZK d.d. 21 april 2021 waarin is aangegeven dat een Rijksdeelname in de regionale netbeheerders wordt overwogen.

Ad 3

In combinatie met de maatregelen onder 1 en 2 voorziet Alliander dat de komende jaren extra eigen vermogen moet worden gestort door de aandeelhouders teneinde de financiële ratio's binnen Alliander op een niveau te houden dat door de ACM wordt vereist.

Een vergelijkbaar traject hebben de andere regionale netbeheerders Enexis en Stedin de afgelopen maanden doorlopen.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Gezien de kapitaalbehoefte heeft Alliander najaar 2020 in kaart gebracht welk bedrag minimaal nodig is als kapitaalstorting door de huidige aandeelhouders om de komende jaren de nieuwe reguleringsperiode door te komen; dit bedrag wordt geraamd op € 600 miljoen.

Na weging van een aantal wijzen van financiering, stelt Alliander voor om dit bedrag in de vorm van converteerbare geldleningen door de aandeelhouders te doen plaatsvinden. Conversie van een lening naar aandelenkapitaal gaat plaatsvinden indien de financiële kaders binnen Alliander het noodzakelijk maken dat het eigen vermogen wordt aangevuld. Naar de huidige inzichten zal dat gefaseerd tussen 2025 en 2028 plaatsvinden.

Het voordeel van een lening (voor de aandeelhouders die meedoen aan dit instrument) is dat Alliander een vaste rentevergoeding op de lening betaalt (ca. 2%) die preferent is ten opzichte van een dividenduitkering op het aandelenkapitaal. Dat voordeel verdwijnt bij een toekomstige omzetting in aandelen; dan delen alle aandelen pro-rata mee in de jaarlijkse dividenduitkering.

Alternatieve opties voor het versterken van het eigen vermogen van Alliander zijn minder wenselijk. Alliander geeft zelf aan dat inhouding van dividend een optie is, maar dat dit minder gewenst is omdat aandeelhouders een vergoeding dienen te krijgen voor het verstrekte kapitaal. Bovendien zou dat een gat slaan in de begrotingen van de aandeelhouders (voor de provincie Noord-Holland bedroeg het dividend de afgelopen vijf jaar gemiddeld € 10 miljoen per jaar). Uitstel van het investeringsprogramma is ook een optie, maar is zeer ongewenst vanwege de urgente investeringen in de energietransitie en de noodzaak van vervanging van oudere kabels en leidingen.

Het voorstel van Alliander is de afgelopen maanden op verzoek van de groot-aandeelhouders getoetst door KPMG (financiële deel) en Stek advocaten (juridische deel). Het positieve oordeel van beide advieskantoren treft u aan bij de stukken.

Gezien de belangen die gemoeid zijn met een robuuste en toekomstgerichte infrastructuur zijn wij voornemens in te stemmen met het verzoek van Alliander voor het vertrekken van een lening. Wij menen dat een pro-rata deel voor elke aandeelhouder de meest zuivere oplossing voor deze financieringsvraag is en zullen daarom niet intekenen voor een groter deel.

Om de energietransitie mogelijk te maken zal er tot 2050 veel moeten worden geïnvesteerd in de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Naar verwachting zal Alliander over een aantal jaren opnieuw extra middelen nodig hebben voor financiering van deze opgave. De provincie Noord-Holland is niet voornemens na het verstrekken van deze lening opnieuw op deze manier bij te dragen aan dit vraagstuk.

Wij zijn van mening dat het een verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid is om een structurele oplossing te bieden voor de financieringsbehoefte zoals die door Alliander en de andere netbeheerders wordt aangegeven. Wij zijn met de Rijksoverheid in gesprek over de concrete stappen die men wil zetten qua versterking van de kapitaalpositie van de netbeheerders. Wij zullen u tijdens de behandeling van deze voordracht informeren over deze gesprekken. Bij onze definitieve besluitvorming eind november zullen wij de uitkomst van deze gesprekken meewegen, evenals uw wensen en bedenkingen.

De condities van de te verstrekken leningen zijn uitgewerkt in de bijgevoegde conceptovereenkomst van aandeelhouderslening. Hierin zijn marktconforme voorwaarden voor de lening opgenomen die in lijn zijn met wet- en regelgeving omtrent staatsteun.

De looptijd van de lening is in principe vastgesteld op 60 jaar, maar zoals aangegeven zal over enkele jaren omzetting naar aandelenkapitaal plaatsvinden.

Er wordt een rentepercentage van ca. 2% gehanteerd, gebaseerd op de looptijd van de lening en kredietwaardigheid van Alliander.

Alliander zal de komende weken een aantal voorlichtingsbijeenkomsten voor raads- en statenleden organiseren. U kunt hieraan deelnemen voor meer inhoudelijke informatie over de financieringsbehoefte en de lening.

De data voor deze voorlichtingsbijeenkomsten zijn:

Dinsdag	21 september	van 19.00 tot 20.30 uur
Woensdag	6 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur
Dinsdag	12 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur
Woensdag	27 oktober	van 19.00 tot 20.30 uur

U kunt zich hiervoor aanmelden door een e-mail te sturen naar: aandeelhouders@alliander.com.

Uitwerking voor Provincie Noord-Holland

Als de Provincie Noord-Holland naar rato van het aandelenbelang meedoet aan het verstrekken van een lening aan Alliander, betekent dat een bedrag van afgerond € 55 miljoen. Financieel-technisch zijn de consequenties als volgt:

Financiering van de lening

Het aangaan van de lening is een balansmutatie; het loopt niet via de exploitatiebegroting. De provincie heeft voldoende middelen bij het Ministerie van Financiën staan om voor dit bedrag niet te hoeven lenen. Het betekent wel dat voor toekomstige uitgaven eventueel eerder geleend moet gaan worden dan wanneer dit bedrag niet wordt verstrekt aan Alliander.

Dekking rentelasten

Conform het financiële beleid van de Provincie Noord-Holland worden geen rentelasten aan deze lening toegerekend, aangezien het om inzet van eigen middelen gaat en er geen externe rentelasten worden betaald.

Renteopbrengst/dividend

De te ontvangen rente op de lening (ca. 2% x € 55 miljoen = € 1,1 miljoen per jaar) is een extra bate ten opzichte van de huidige situatie waar deze middelen conform het Schatkistbankieren renteloos uitstaan bij het Ministerie van Financiën. Na omzetting in aandelen wordt pro-rata meegedeeld in de toekomstige dividendopbrengsten.

Risico's

De provincie loopt met haar lening aan Alliander een zeer klein risico, omdat leningen (en de rente daarop) preferent zijn ten opzichte van het eigen vermogen van Alliander.

Op termijn (naar verwachting in 2025 en 2028) zal de lening worden opgezet in extra aandelen in Alliander. De huidige deelneming in Alliander wordt niet als risicovol gezien en er is geen reden om

dat vanaf 2028 anders te zien, gezien de wettelijke taken van Alliander en de gereguleerde tarieven.

Het risico vanwege de onzekerheden rondom de toekomstige dividendstroom maakt onderdeel uit van de standaard risico inschatting van 25% op geraamde dividenden.

4. Proces en procedure

Na uw besluitvorming zullen wij een besluit nemen over het aangaan van de overeenkomst van aandeelhouderslening en het uitbrengen van onze stem in de aandeelhoudersvergadering van Alliander.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 61-2021

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 september 2021;

gelet op de artikel 158 en 167 van de Provinciewet;

besluiten:

1. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten tot het aangaan van een leningsovereenkomst van € 55 miljoen met Alliander en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen;
2. Kennis te nemen van het voorgenomen besluit van Gedeputeerde Staten om als aandeelhouder in Alliander in te stemmen met het besluit tot verlenen van goedkeuring aan het bestuur van Alliander tot de uitgifte van converteerbare leningen tot een bedrag ad € 600 miljoen en vast te stellen dat Provinciale Staten hiermee in staat zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van Gedeputeerde Staten te brengen;
3. Een kapitaalkrediet van € 55 miljoen ter beschikking te stellen teneinde de leningsovereenkomst met Alliander als genoemd onder 1. te kunnen aangaan.

Haarlem, 8 november 2021

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, wnd. statengriffier